Societat

AFERS SOCIALS

L'administració acusa Gas Natural de saltar-se la llei en el cas de Reus

Ajuntament i Govern es queixen que no es va avisar del tall i l'empresa demana un protocol que ja existeix

ENRIC BORRÀS / ELENA FREIXA / JORDI MUMBRÚ / MARIO MARTÍN
BARCELONA

Les respostes arribaran tard per a la víctima, la dona de 81 anys que va morir dilluns en l'incendi del seu habitatge a Reus. S'il·luminava amb espelmes des que li van tallar el subministrament de llum fa dos mesos, i una espelma és el que va originar el foc al matalàs on dormia. No és la primera mort en un incendi vinculat a la pobresa energètica, però l'onada d'indignació que va aixecar ahir el cas i l'enfrontament obert entre les administracions i Gas Natural –la companyia subministradora en aquest cas– potser ajuden a fer que sigui l'última. Potser.

L'Ajuntament de Reus va anunciar que durà el cas a la fiscalia, perquè Gas Natural no havia comunicat als serveis socials del municipi que faria el tall, però la companyia va tirar pilotes fora en un comunicat que va fer públic hores després en què va assegurar que no disposava d'informació sobre la situació de vulnerabilitat d'aquesta dona. A aquest encreuament de retrets s'hi va afegir el president de la Generalitat, Carles Puigdemont, que va culpar la companyia d'haver comès un "error clarísim" per no comunicar el tall, en una jornada en què el Govern també va anunciar l'obertura d'un expedient sancionador per aclarir els fets. Ara bé, en el repartiment de responsabilitats no hi va haver unanimitat, i l'Aliança contra la Pobresa Energètica (APE) va assegurar que també hi ha una responsabilitat de la Generalitat per no haver fet tot el que estava al seu abast en la lluita contra la pobresa energètica.

Llei i recursos

El garbuix legal de les mesures contra la pobresa energètica és considerable. A les successives normes per combatre-la que ha fet el Govern per fixar una norma clara cal sumar-hi els respectius recursos del govern espanyol i, en última instància, les decisions del Tribunal Constitucional (TC) que han limitat les normes catalanes, però que sí que han deixat una via d'acció. La Generalitat té reconegudes competències per crear un fons per lluitar contra la pobresa energètica, i està acceptat que en aquest fons hi han de participar també les companyies subministradores. La realitat és, però, que malgrat que el Govern ha apujat enguany la seva aportació de 5 a 10 milions d'euros, encara no queda clar com aportaran els recursos les companyies, i el mateix executiu admet que no estan obligades a col·laborar. Igualment, les competències municipals o de la Generalitat s'encavalquen i, a la pràctica, dels 5 milions que es van pressupostar l'any 2015 una part important no es van arribar a gastar en un primer moment.

En aquest pols legal, el TC va rebutjar que el Govern tingui poder per obligar una companyia a aturar un tall en el subministrament. Sí que va permetre, però, en l'apartat de la llei 24/2015 que no va suspendre –i que, per tant, està vigent–, que abans de fer-se el tall calia comprovar si la família afectada estava en situació de vulnerabilitat social. La llei apunta textualment en l'article 6.4 que l'empresa subministradora quan fa un tall "ha de sol·licitar prèviament un informe als serveis socials municipals", segons un protocol que està en vigor des de l'any passat. La patronal de les companyies elèctriques –Unesa– va portar als tribunals aquest protocol fa menys d'un mes, però mentre es dirimeix el fons de la qüestió, el jutge va optar per permetre que se seguís aplicant.

Així doncs, tot i que Gas Natural deia ahir que "se suma a la petició sobre la necessitat d'establir un protocol" per informar els serveis socials dels talls, en realitat aquest protocol ja existeix. La companyia recordava que té detectats 9.200 clients vulnerables en 419 municipis, però posava de manifest que està negociant amb la Generalitat un conveni per donar cobertura a tot el territori i demanava clarificar i unificar les competències i normatives per fer "procediments efectius". Aquests procediments, però, sí que van funcionar en el cas del servei d'aigua de la víctima de Reus perquè, tal com va recordar la regidora de Benestar Social de l'Ajuntament, Montserrat Vilella, la dona tenia garantit aquest servei perquè s'hi havia pogut intervenir. Gas Natural és l'única subministradora que no havia informat dels possibles talls per impagament, va lamentar Vilella. L'alcalde del municipi, Carles

Investigació El Govern ha obert un expedient sancionador per aclarir els fets

Legislació La llei vigent estableix que s'ha d'avisar abans de fer un tall en els serveis

La Generalitat ja ha imposat 18 sancions de 10.000 euros a empreses energètiques

E.F.
BARCELONA

El Govern va fer recompte ahir de les sancions imposades fins ara a les companyies subministradores de llum, gas i aigua per incomplir la normativa vigent: un total de 18 multes de 10.000 euros cadascuna. Es tracta de casos en què aquestes empreses no han complert amb l'obligatorietat d'avisar preventivament d'un tall de subministrament perquè es comprovi si la causa és una situació de vulnerabilitat i es pugui frenar el tall.

El conseller d'Empresa i Coneixement, Jordi Baiget, va assegurar que el Govern seguirà actuant "amb tota la contundència". Ho va dir en la roda de premsa posterior al consell executiu, marcat per la mort aquest dilluns d'una dona gran a Reus en un incendi a casa seva provocat per unes espelmes amb què s'il·luminava després d'haver patit un tall de llum.

L'Agència Catalana del Consum ja ha fet un requeriment a Gas Natural, l'empresa subministradora en aquest cas, per demanar-los explicacions sobre el procediment que van seguir per tallar la llum a la clienta. El Govern, va dir Baiget, també està en contacte amb l'empresa per comprovar si va complir la llei.

La Generalitat ha rebut 195 denúncies contra empreses subministradores, la majoria de les quals són per talls indeguts. D'aquestes, 115 han derivat en expedients, dels quals 18 han acabat en sancions. El barem sancionador per a aquest tipus de multes "greus" és entre 10.000 i 100.000 euros.

Canvi a la llei de consum

Els diners de les multes que imposi el Govern a empreses subministradores que cometin infraccions con-

Les sancions a empreses són per talls sense previ avís en casos de clients vulnerables. CRISTINA CALDERER

8,7% de famílies catalanes viuen en situació de pobresa energètica, segons el Govern i la Taula del Tercer Sector Social, cosa que representa 645.000 persones. L'any 2009 el percentatge era del 5,1%.

10 milions d'euros destina aquest any el Govern a combatre la pobresa energètica, una partida que es gestiona a través dels ajuntaments. Són cinc milions més dels que es van pressupostar l'any 2015.

Pellicer, va subratllar que s'havia produït un "incompliment" de la llei i, com que hi havia una víctima mortal, es traslladava el cas a la fiscalia.

Reaccions polítiques

El cas va agafar encara més volada amb la reacció de diferents partits, a més de les paraules de Puigdemont en què va lamentar les "conseqüències letals" de la falta de notificació de Gas Natural. El diputat de la CUP Benet Salellas és qui va anar més enllà en demanar al Govern que presenti una querella criminal contra la companyia. "Volem que els serveis jurídics, que són tan valents per demanar penes de presó per als que intentem aturar desnonaments, ho siguin també contra les grans empreses que volen ampliar els seus beneficis", va considerar. El portaveu adjunt de Catalunya Sí que es Pot (CSQP), Albano Dante Fachin, va mostrar-s'hi favorable, tot i que va advertit del risc de caure en una "roda" en què totes les administracions evitin assumir qualsevol responsabilitat. Junts pel Sí, per contra, va descartar-ho.

En qualsevol cas, a la complexitat legal sobre com actuar davant la pobresa energètica cal afegir-hi les complexitats de la víctima de Reus, que estava sent atesa pels serveis socials municipals des del 2013 i vivia amb una néta. Sense entrar en detalls per preservar la intimitat familiar, Govern i consistori van explicar que la mateixa dona no hauria acceptat determinades ajudes. "El sistema no és efectiu per solucionar aquest tipus de situacions", va sentenciar per la seva banda el president de la Taula del Tercer Sector, Oriol Illa. ▬

tra els drets dels consumidors en casos de pobresa energètica s'hauran d'invertir a pal·liar aquestes situacions precàries. La llei d'acompanyament dels pressupostos inclou un canvi a la llei de l'Agència Catalana del Consum per garantir que aquests recursos derivats de les sancions de consum es destinin "íntegrament i amb caràcter finalista" a combatre la pobresa energètica, segons es desprèn del text de la llei al qual ha tingut accés l'ARA. Fins ara, aquestes sancions de consum anaven a parar a la tresoreria general de la Generalitat, segons van explicar fonts del departament d'Empresa i Ocupació. A partir d'ara, els recursos hauran d'anar íntegrament a les accions que es despleguin des de l'Agència Catalana del Consum per combatre aquests casos de pobresa. ▬

Una veïna poc coneguda al barri, a només 170 passes de l'Ajuntament

En cap de les botigues pròximes la coneixien i sembla que era una néta qui la cuidava

Crònica

ENRIC BORRÀS
REUS

La dona de 81 anys que abans-d'ahir va morir a Reus pel fum d'un foc al seu matalàs havia tingut un servei de teleassistència, però hi va renunciar, segons fonts relacionades amb l'Ajuntament. Hi va renunciar ella o algú del seu entorn, encara no queda clar, perquè algunes vegades la seva néta hauria fet d'interlocutora amb els serveis socials. En teoria vivien juntes, però sembla que no era ben bé així, encara que la néta li duia el sopar. Tampoc és clar que fos al pis quan hi va haver l'incendi.

El conseller d'Empresa, Jordi Baiget, va dir ahir que la dona, la Rosa, també havia renunciat a l'assistència domiciliària i que formava part d'una família "desestructurada", "un cas complex des del punt de vista de l'atenció social". Tenia fills vius i els serveis socials la coneixien des del 2013 i li donaven una ajuda per pagar l'aigua, però no l'electricitat, que no sabien que tenia tallada.

El número 18 del carrer Santa Anna, on vivia, és a 170 passes de l'Ajuntament. És enmig d'una zona comercial que ha anat canviant els últims anys, però la Rosa passava una mala situació desconnectada del barri. A La Padrineta, la botiga de costura del costat del portal on vivia la Rosa, no la coneixien. Només feia un any que havia obert, però a Fil i Cotó, just a l'altra banda del carrer i amb 17 anys al barri, tampoc. En cap de les tres farmàcies més pròximes sabien qui era, tampoc a la papereria Tomàs Barberà, ni a la botiga de queviures més propera, el Colmado Baró. La Isabel del forn Sistaré, el més pròxim al pis, tampoc la recorda. "En aquest barri ja no es fa pinya, ha canviat molt", diu. La Pilar de Fil i Cotó hi està d'acord: "Ara tot són restaurants, en aquest carrer".

Ni tan sols sap qui era la Rosa l'únic veí de l'edifici que ahir a la tarda obria la porta. "Jo no em tracto amb ningú, vaig al meu rotllo i no vull saber res de ningú", va deixar anar. A l'escala encara se sentia la pudor del fum. El foc el va causar una espelma i no va cremar més que un matalàs, però el fum va ser suficient per matar la Rosa, que hauria caigut i s'hauria quedat atrapada.

Al quiosc de la plaça Mercadal és on la néta comprava la *Pronto* perquè també la llegís l'àvia. "Ahir em va comprar uns xiclets i em va dir que l'àvia se li havia mort, i que marxava perquè l'estaven posant nerviosa", recordava ahir la quiosquera. ▬

Estat en què va quedar el pis del carrer Santa Anna de Reus després de l'incendi en què va morir una dona de 81 anys. TJERK VAN DER MEULEN

El pis calcinat per l'incendi en què va morir una dona gran a Reus continuava ahir precintat pels Mossos d'Esquadra. TJERK VAN DER MEULEN